

CE ESTE EDUCAȚIA PARENTALĂ?

Ghid pentru încurajarea parentingului apreciativ

La elaborarea acestui ghid au colaborat:

Ștefan COJOCARU, Luminița COSTACHE,
Daniela COJOCARU, Simona APOPEI, Anda IONESCU, Diana PRICOPE, Alexandra SASU

Documentul poate fi accesat pe www.qie.ro

<https://doi.org/10.33788/qie.24.01>

Acest ghid a fost realizat în cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților parentale pentru a asigura drepturile și sănătatea mintală a copiilor”, implementat de Asociația HoltIS cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în România.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ASOCIAȚIA "HOLTIS" (Miroslava)

**Ce este educația parentală? : ghid pentru încurajarea parentingului
apreciativ / HoltIS, UNICEF. - Iași : Expert Projects, 2024**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8927-67-1

I. UNICEF

159.9

Dragi cititori,

Într-o lume în continuă schimbare, în care copiii și familiile se confruntă cu numeroase provocări, educația parentală devine un pilon esențial pentru crearea unui mediu sigur, echilibrat și susținător. Ghidul ***Ce este educația parentală? Ghid pentru încurajarea parentingului apreciativ*** a fost elaborat ca un instrument valoros pentru cadrele didactice și profesioniștii care interacționează cu copiii și părinții, oferindu-le resurse practice și teoretice pentru a sprijini familiile în procesul educațional.

Acest material a luat naștere din experiențele acumulate în cadrul Programului de Parenting Apreciativ și din organizarea cursurilor de educație parentală desfășurate în școlile implicate. Ghidul promovează nu doar importanța educației parentale, ci și metode concrete prin care astfel de cursuri pot fi dezvoltate și implementate în școli, devenind o punte între comunități, cadre didactice și părinți.

Structurat clar și cuprinzător, ghidul introduce conceptul de parenting apreciativ și descrie modul în care acest program poate fi aplicat în contexte diverse. De la formarea educatorilor parentali până la monitorizarea și evaluarea efectelor programului, ghidul acoperă sumar aspectele necesare pentru a crea un impact real și pozitiv.

Este adevărat că termenul educație parentală poate stârni uneori rețineri, fiind perceput ca intruziv sau ca o critică implicită la adresa abilităților părinților. Cu toate acestea, excluderea conceptului de educație din această sintagmă nu este o soluție viabilă, deoarece educația parentală nu reprezintă un proces de corectare sau de impunere, ci o oportunitate de sprijin, ghidare și creștere pentru părinți. Pentru a diminua această fobie, este important să clarificăm semnificația reală a educației parentale. Aceasta nu presupune că părinții nu sunt suficient de buni sau că au nevoie să fie „învățați cum să fie părinți”. În schimb, ea reprezintă: un *proces de învățare continuă*, care îmbogățește cunoștințele și oferă noi perspective asupra relațiilor părinte-copil; un *sprijin în gestionarea provocărilor dintr-o lume aflată într-o schimbare constantă*, în care parentingul modern devine din ce în ce mai complex; un *spațiu sigur pentru reflecție și împărtășirea experiențelor*, fără judecăți sau presiuni, ci cu scopul de a încuraja conexiunea și încrederea.

Adresat în primul rând profesioniștilor, acest ghid își propune să devină o sursă de inspirație și un sprijin concret pentru toți cei care contribuie la dezvoltarea relațiilor armonioase între copii, părinți și școală. Suntem convinși că adoptarea principiilor educației parentale apreciative nu doar că întărește legăturile familiale, ci și transformă școlile și comunitățile în spații mai primitoare și mai incluzive.

Cu mulțumiri pentru dedicația tuturor celor implicați în acest proces transformator,

Prof.univ.dr. Ștefan Marian COJOCARU

Președinte, Asociația HoltIS

CUPRINS

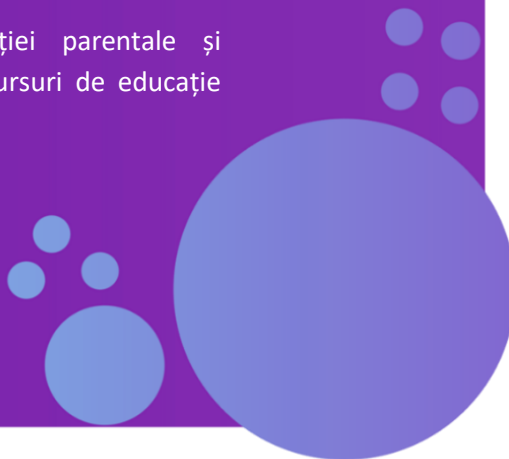
CUI SE ADRESEAZĂ ACEST GHID?	5
INTRODUCEREA ÎN EDUCAȚIA PARENTALĂ.....	6
DESCRIEREA PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ	7
Temele abordate în cadrul cursului de Educație Parentală Apreciativă	7
Mărimea grupului de părinți	8
Mediul în care se desfășoară cursul	8
Timpul.....	9
Procesarea	9
Repetarea	10
Timp pentru grup, vești bune/vești rele	10
Contactul între sesiuni.....	10
Materiale elaborate și utilizate	11
Personalul.....	12
FORMAREA DE EDUCATORI PARENTALI	14
PRINCIPIILE PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ	15
MONITORIZAREA PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ	19
EFECTELE PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ.....	20
BIBLIOGRAFIE	22

CUI SE ADRESEAZĂ ACEST GHID?

Acest ghid se adresează cadrelor didactice și profesioniștilor care interacționează cu copiii și părinții acestora.

Ghidul promovează importanța educației parentale și modalitățile prin care pot fi dezvoltate cursuri de educație parentală în școli.

INTRODUCEREA ÎN EDUCAȚIA PARENTALĂ

Să fii părinte este una dintre experiențele cele mai complexe, provocatoare, dar și generatoare de satisfacții pe care le oferă viața. Este o mare responsabilitate creșterea unui copil, astfel încât, el să devină un adult sănătos, echilibrat și capabil să-și ocupe locul în generația următoare. Primii ani de viață ai copilului, când el descoperă, înțelege și asimilează, mai ales prin intermediul familiei, principiile și regulile lumii în care trăiește, sunt extrem de importanți și de aceea este necesar ca părinții să utilizeze metode pozitive de creștere a copiilor. Este mult mai ușor să previi tiparele negative, pentru a nu deveni un model de urmat în viață, decât să le schimbi după ce au fost stabilite.

Programele de educație parentală s-au dezvoltat ca răspuns la circumstanțele sociale actuale, care impun prin particularitățile lor, utilizarea de noi practici parentale cu ajutorul cărora părinții să poată crește copii adaptați condițiilor sociale actuale, dar și flexibili în a se adapta contextelor viitoare. Dacă ne referim la contextul actual, putem spune că rapiditatea cu care se produc schimbările în sfera socială, alterarea statutului familiei, anxietatea manifestată în domeniul parentalității determină părinții să resimtă nevoia de sprijin specializat în vederea însușirii de noi practici pentru exercitarea parentalității. Aceste achiziții sunt necesare, dacă ținem cont de faptul că practicile parentale sunt percepute ca fiind factorul cu cea mai mare influență asupra rezultatelor copiilor.

Riscurile care derivă din neadaptarea pașilor familiei la viteza schimbării sociale, pot avea efecte negative asupra dezvoltării copilului. Familia, în calitate de cel mai apropiat context social al copilului, influențează modul în care copilul se dezvoltă și prin urmare, disfuncționalitățile existente în sistemul familial generează disfuncționalități în dezvoltarea copilului. Disfuncționalitățile pot apărea în urma confruntării familiei cu situații de adversitate cronică (de exemplu: șomaj prelungit, sărăcie, monoparentalitate, existența de boli cronice etc.) sau ca urmare a existenței unor practici neadecvate de interacțiune a membrilor (comunicare defectuoasă, management neeficient al emoțiilor, absența metodelor de disciplină pozitivă a copiilor etc.).

Programul de Educație Parentală dezvoltat de către HoltIS a fost constituit ca instrument de prevenire/intervenție utilizat tocmai pentru a-i sprijini pe părinți să-și dezvolte practici parentale sănătoase, atât în prezența condițiilor nefavorabile de viață, cât și în absența acestora.

Programul de Educație Parentală Apreciativă este o formă a intervenției de grup, sistematică și coerentă care propune modalități pozitive de interacțiune a părinților, contexte de descoperire și amplificare a experiențelor pozitive cu copiii, cadru de valorizare și stimulare a unor noi atitudini și

comportamente, precum și îmbogățirea nivelului de cunoștințe legate de creșterea, îngrijirea și dezvoltarea copilului.

DESCRIEREA PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ

Programul de Educație Parentală Apreciativă susținut de către Asociația HoltIS se adresează părinților interesați de îmbunătățirea atât a abilităților parentale, cât și a relației cu propriii copii. Programul are la bază modelul importat din SUA în anul 1999 de Holt România și adaptat la realitățile din România, iar punctul central al acestuia este reprezentat de întâlnirile cu părinții, în cadrul unei structuri de sprijin.

Același grup de părinți, participă la 8-10 întâlniri (în funcție de particularitățile proiectului) de aproximativ două ore și jumătate fiecare, la care se discută teme de interes pentru fiecare părinte. Cursul se întinde pe o perioadă de 8-10 săptămâni (câte o întâlnire pe săptămână) și se poate prelungi cu alte sesiuni, în cadrul cărora se discută alte teme de interes pentru grup, cu care toți participanții sunt de acord. La aceste întâlniri suplimentare pot fi invitați specialiști din diferite domenii, precum medici, avocați, psihologi, preoți, în funcție de tema discutată, care să răspundă mai în amănunt la întrebările adresate de participanți. Grupul este moderat de către educatorul parental, care încurajează permanent construirea și menținerea unui climat confortabil, de siguranță și protecție personală, care să favorizeze totodată, construirea unei rețele de sprijin între părinții participanți.

TEMELE ABORDATE ÎN CADRUL CURSULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ

În funcție de profilul părinților participanți la cursurile de Educație Parentală Apreciativă, în cadrul Programului au fost documentate și realizate mai multe sesiuni cu teme specifice.

Temele discutate în cadrul cursului sunt în funcție de categoria de părinți și de vârsta copiilor acestora. Există un nucleu de teme, comun pentru toate categoriile de părinți (module de bază), după cum urmează:

- S01 Cum să fii un părinte înțelept;
- S02 Cum putem rămâne relaxați în contexte stresante;
- S03 Cum să comunici eficient cu copilul tău;
- S04 Cum să fii un partener de încredere în relația cu copilul tău;

- S05 Cum abordezi pozitiv comportamentele copilului;
- S06 Cum prevenim abuzul și efectele sale asupra copilului;
- S99 Ce facem în continuare?.

La acestea se pot adăuga teme suplimentare din lista celor opționale:

- S07 Cum însoțești copilul pe calea dezvoltării sale;
- S08 Educație pentru sănătate;
- S09 Anturajul și timpul liber la adolescenți;
- S10 Auto-controlul și evitarea consumului de substanțe nocive;
- S11 Cum ne jucăm cu copilul nostru;
- S12 Abilități noncognitive;
- S13 Bullying și Cyberbullying;
- S14 Importanța susținerii copiilor în procesul de tranziție de la gimnaziu la liceu;
- S15 Imunitate și vaccinare: informații utile părinților;
- S16 Cum putem înțelege egalitatea de gen?;
- S17 Cum stimulăm învățarea prin joc;
- S18 Cum sprijinim copilul să depășească stările traumatice.

Indiferent de varianta de curriculum, el este structurat pe două părți: în prima parte, se pune accentul pe individ, în timp ce în a doua parte se pune accentul pe individ în rolul său de părinte.

MĂRIMEA GRUPULUI DE PĂRINȚI

Mărimea medie a grupului pentru cursul ***Cum ne antrenăm parentingul apreciativ*** este între 10 și 20 de părinți. Se recomandă un număr de 10 până la 15 persoane pentru un grup, astfel încât părinții să aibă suficiente posibilități de a participa activ. Grupurile alcătuite dintr-un număr mai mic de 8 persoane nu sunt recomandate deoarece absențele normale datorate îmbolnăvirilor și altor factori diminuează mărimea grupului și au impact asupra dinamicii acestuia.

MEDIUL ÎN CARE SE DESFĂȘOARĂ CURSUL

Mediul ideal este unul neoficial, plăcut și confortabil. Cursurile programului de Educație Parentală Apreciativă pot avea loc în centre de resurse, școli, case de cultură, săli închiriate; în orice mediu este

important să creăm o atmosferă în care oamenii să se simtă în siguranță și confortabil unii în prezența celorlalți.

Părinții stau de obicei în semicerc, având posibilitatea ca toți participanții să poată vedea atât imaginea proiectată pe ecranul video-proiectorului, cât și pe fiecare dintre membrii grupului. Părinții stau pe scaune, dar este rolul educatorului parental să aranjeze mobila într-un mod care să creeze o stare de spirit pozitivă.

Unul din lucrurile benefice pentru părinți în cadrul cursurilor este timpul special acordat adulților pentru reflecție, discuții și sprijin. Părinții apreciază posibilitatea de a avea un „timp pentru adulți”, pe durata desfășurării fiecărei sesiuni și pentru a experimenta reflexivitatea.

La construirea unui mediu cât mai plăcut și confortabil, contribuie și punerea de gustări la dispoziția grupului. S-a dovedit faptul că discuțiile „la o cafea și o prăjitură” ajută la relaxarea atmosferei și sprijină crearea unui climat mai cald ce încurajează împărtășirea experiențelor personale de către participanți.

TIMPUL

Perioada zilei în care se desfășoară cursul este importantă. Orarul după care se desfășoară întâlnirile este stabilit de comun acord cu toți părinții și se ia în considerare posibilitatea fiecăruia de a participa. Un curs între două ore și două ore și jumătate, cu o pauză pentru gustări, funcționează foarte bine.

PROCESAREA

Fiecare modul al cursului este organizat în jurul *conceptului/conceptelor cheie și scopurilor*. *Agenda* prezintă o ordine propusă pentru prezentarea materialelor. *Agenda* poate fi individualizată cu ușurință pentru a îndeplini nevoile fiecărui grup. Fiecare sesiune oferă materialul într-o varietate de moduri de învățare (prezentări scurte făcute de educatorul parental, vizionarea unor filmulețe de scurtă durată, activități practice în grupuri mari și mici, subiecte de discuție, dialog interactiv și activități pentru acasă). Acestea sunt concepute să se adreseze părinților, care au o varietate de stiluri de învățare (audio, vizual și kinestezic). La majoritatea sesiunilor se regăsesc rezumate ale întâlnirii anterioare și ale activităților pentru acasă. Acestea le dau participanților șansa de a-și împărtăși succesele și experiențele

lor în timp ce recapitulează punctele cheie. De asemenea, acordă educatorului parental un feedback important.

REPETAREA

În cadrul fiecărei sesiuni, ca instrument de lucru, se repetă materiale în mod deliberat într-o varietate de forme. Repetarea ajută la normalizarea și întărirea conceptelor și informațiilor. Părinților le sunt prezentate informații și alegeri legate de genul de părinte pe care și-l doresc să fie și posibilități de schimbare a atitudinilor și comportamentelor. Scopul este de a-i ajuta pe părinți să înțeleagă conceptele, să se simtă mulțumiți de ei înșiși și să înceapă să le aplice în viața lor.

TIMP PENTRU GRUP, VEȘTI BUNE/VEȘTI RELE

Pe parcursul acestui curs părinții sunt invitați și încurajați să-și împărtășească gândurile și sentimentele lor. O parte importantă a fiecărei sesiuni este timpul special rezervat pentru ca părinții să-și împărtășească *veștile bune/veștile rele* (și altceva ce dă rezultate în grupul dumneavoastră, ca de exemplu ceva ce au făcut pentru ei înșiși în acea săptămână, un lucru pe care l-au făcut cu copilul lor). Acest timp este prețios din mai multe motive:

- El oferă părinților „timp special” numai pentru ei. Acesta este un timp în care ei pot să vorbească deschis și să primească sprijinul celorlalți participanți, știind că nu vor fi criticați sau judecați;
- Este o ocazie de a se crea legături puternice între membrii grupului care ajută la construirea unei rețele de sprijin între părinți. Prin împărtășirea lucrurilor care merg și a celor care nu merg în viața lor, părinții își dau seama cât de mult au în comun unii cu alții și încep să-și ofere reciproc încurajare, înțelegere și sprijin;
- El oferă educatorului parental informații imediate și importante despre ceea ce se petrece în viețile participanților și despre problemele și îngrijorările lor. Uneori aceste probleme pot să înlocuiască prezentarea materialului planificat pentru cursul respectiv.

CONTACTUL ÎNTRE SESIUNI

Este folositor să se ia legătura în mod neoficial cu părinții prin telefon între sesiuni. Aceasta oferă o bună ocazie pentru urmărirea oricăror îngrijorări pe care părinții le-au exprimat în timpul cursului sau în mod particular. Este de asemenea o posibilitate de a obține feedback despre interesele sau gândurile

părinților, idei care sunt de ajutor pentru planificarea orelor viitoare. Pe măsură ce părinții sunt contactați individual, între întâlniri, este important ca educatorul parental să-și noteze eventualele problemele specifice pe care ei le ridică, referirile pe care le fac, sau materialele pe care promit că le vor aduce pentru ei.

MATERIALE ELABORATE ȘI UTILIZATE

Ghiduri pentru părinți:

- 01 Ghidul părintelui;
- 02 Cum stimulăm învățarea prin joc. Ghid pentru părinți;
- 03 Vindecarea traumelor. Ghid pentru părinți.

Module pentru Educatorii Parentali:

- S01 Cum să fii un părinte înțelept
- S02 Cum putem rămâne relaxați în contexte stresante
- S03 Cum să comunici eficient cu copilul tău
- S04 Cum să fii un partener de încredere în relația cu copilul tău
- S05 Cum abordezi pozitiv comportamentele copilului
- S06 Cum prevenim abuzul și efectele sale asupra copilului
- S07 Cum însoțești copilul pe calea dezvoltării sale
- S08 Educație pentru sănătate
- S09 Anturajul și timpul liber la adolescenți
- S10 Auto-controlul și evitarea consumului de substanțe nocive
- S11 Cum ne jucăm cu copilul nostru
- S12 Abilități noncognitive
- S13 Bullying și Cyberbullying
- S14 Importanța susținerii copiilor în procesul de tranziție de la gimnaziu la liceu
- S15 Imunitate și vaccinare: informații utile părinților
- S16 Cum putem înțelege egalitatea de gen?
- S17 Cum stimulăm învățarea prin joc
- S18 Cum sprijinim copilul să depășească stările traumatice
- S99 Ce facem în continuare?

Mapa pentru educatorii parentali:

În cadrul formării teoretice, fiecare cursant (viitor educator parental) primește o mapă completă „Mapa Educatorului Parental”. Aceasta conține:

- Mapa;
- Modulele aferente cursului;
- Ghiduri pentru părinți;

Mapa pentru părinți:

În cadrul primei sesiuni, fiecare părinte primește o mapă completă „Mapa Părintelui”. Aceasta conține:

- Mapa;
- Ghiduri pentru părinți;
- Pix;
- Ecuson.

PERSONALUL

Cursul este susținut de către un educator parental acreditat de Asociația HoltIS - profesionist instruit în domeniul dinamicii grupului, abilităților de comunicare, a cunoștințelor legate de dezvoltarea optimă a copilului și abilităților de consiliere. Educatorul parental poate fi ajutat de un alt educator parental asistent foarte bine instruit care să preia o parte din responsabilitățile și activitățile grupului. Acest tip de co-facilitare le permite părinților să se bucure de o atenție individuală și crește dinamica grupului. Este de asemenea o bună ocazie pentru educatorii parentali să rezolve împreună problemele și să acorde și să primească feedback.

Educatorii parentali au rolul de:

- a crea un mediu care este plin de sprijin, cald, sigur și tolerant pentru participanții la program;
- a implica părinții în asumarea responsabilității pentru învățare și schimbare;
- a sprijini părinții în procesul de căutare de informații și de identificare și utilizare eficientă a resurselor proprii;
- a coordona și modera discuțiile din cadrul întâlnirilor, astfel încât ele să rămână în temă;
- a încuraja părinții să se deschidă și să-și împărtășească experiențele;
- a respecta oamenii care au stiluri de viață, valori, filosofii și culturi diferite;
- a facilita funcționarea grupului de părinți ca un grup de sprijin;
- a simți dinamica grupului și de a acționa în funcție de aceasta;

Programul de educație parentală derulat până acum, rafinat și adaptat diferitelor categorii de părinți, este inspirat de cele mai noi teorii în domeniul educației adulților (construcționismul social, abordarea apreciativă etc.) și în acord cu sistemul de valori promovat de Convenția ONU privind drepturile copilului.

Întregul discurs al programului se axează pe teoria conform căreia părinții sunt primul model după care copiii învață prin imitație. Din acest considerent, este necesar ca înainte de a interveni asupra comportamentului copilului, părintele să fie conștient de propriul său comportament și să găsească cele mai potrivite metode de a-l armoniza și de a-l face demn de a fi imitat de către copil.

Acest program poate servi ca o formă de sprijin pentru conectarea părinților la alte servicii pe care ei nu le-ar căuta în mod normal. Părinții care sunt foarte stresați sunt mai dornici să accepte alte feluri de sprijin pentru ei înșiși și pentru familiile lor după ce s-a stabilit o relație de încredere între participanți la cursul de educație parentală. Ei își vor împărtăși experiențele mult mai ușor în cadrul grupului și vor fi mai receptivi față de referirea către alte resurse. Prea adesea, familiile nu caută ajutorul de care au nevoie decât după ce s-au instalat tipare care au un potențial distructiv serios. Intervențiile într-un asemenea moment sunt mult mai puțin eficiente și, uneori, sunt prea târzii.

Programul de Educație Parentală Apreciativă este gândit ca o tehnică de dezvoltare și adaptare a stilurilor de parenting, în condițiile unei societăți extrem de dinamice. Acest program este doar un punct de pornire - un loc în care părinții pot să învețe mai mult despre stilul lor de părinți și opțiunile pe care le au pentru îndrumarea copiilor, precum și un loc în care să câștige mai multă încredere în ei înșiși ca oameni și ca părinți.

Considerăm că oferind părinților posibilitatea de a furniza și a primi informații pentru a conștientiza alternativele pozitive și a se sprijini reciproc, putem să-i ajutăm în luarea de măsuri pentru îmbunătățirea calității vieții lor și a vieții copiilor lor. Programul se concentrează asupra importanței părinților și asupra punctelor lor forte. Principiile de bază ale programului apreciază, respectă și sprijină părinții.

FORMAREA DE EDUCATORI PARENTALI

Inițial, programul de Educație Parentală Apreciativă a fost conceput pentru părinții care trec printr-o perioadă de criză, crescând astfel riscul de a avea un comportament abuziv față de copii. Ulterior, programul s-a dovedit a fi la fel de relevant pentru orice familie care experimentează stresul parental, inclusiv părinții necăsătoriți, părinții adoptivi, familiile cu copii cu nevoi speciale, asistenții maternali, precum și părinții aflați la primul copil și aceia care experimentează un stres „normal”.

Ulterior, ca rezultat al cercetărilor efectuate de către Asociația HoltIS cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în România, care confirmau deschiderea mult mai mare a părinților la cursuri atunci când educatorul parental este o persoană cunoscută din comunitate, s-a dezvoltat componenta de Formare de Educatori Parentali în cadrul comunității.

Specialiștii care au fost formați până în prezent ca Educatori parentali sunt cadre didactice din cadrul Inspectoratelor Școlare Județene, Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională și școlilor, consilieri școlari, mediatori școlari, asistenți sociali, asistenți maternali, psihologi etc.

Programul de formare în vederea acreditării ca Educator Parental, presupune etapa de pregătire teoretică și etapa de pregătire practică.

Pregătirea teoretică în vederea acreditării ca Educator Parental durează 40 de ore și poate fi realizată atât prin întâlniri face to face, cât și online sau hibrid. La programul de formare teoretică, fiecare participant va primi mapa educatorului parental.

Pregătirea practică în vederea acreditării ca Educator Parental durează 40 de ore (fiecare distribuite câte 1-2 pe săptămână.*10 întâlniri/curs) și presupune organizarea și susținerea propriu-zisă a celor 10 întâlniri cu părinții de către fiecare specialist care a finalizat etapa de pregătire teoretică.

Ulterior parcurgerii celor 2 etape de pregătire, fiecare specialist este acreditat ca Educator Parental – după Modelul HoltIS pentru 2 ani de zile. Pentru a fi reacreditat, educatorul parental trebuie să susțină cel puțin un curs de Educație Parentală pe an, conform procedurilor Asociației HoltIS.

PRINCIPIILE PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ

Programul promovează conceptul de educație parentală apreciativă, strâns legat de cel de *pedagogie apreciativă* introdus de L. Yballe și D.O'Connor, pentru a desemna acel tip de pedagogie care să producă o schimbare în educație, punând accentul pe valorificarea și aprecierea experienței umane și a *momentelor de vârf* ale acesteia precum și pe orientarea către proiectarea acțiunilor viitoare spre maxima valorizare a potențialului uman și creator.

Caracteristicile acestui tip de pedagogie, enunțate de cei doi autori (Yballe L. & O'Connor D., 2000), adaptate la educația parentală sunt inspirate de principiile anchetei apreciative.

Centrarea pe experiență

Procesul de învățare pleacă de la experiențele educatorilor și părinților despre viață, despre ei înșiși și despre lume, iar părinții sunt considerați potențiale surse și creatori de cunoaștere, pornindu-se de la experiențele lor din diverse domenii.

Centrarea pe succes

Educația Parentală Apreciativă se concentrează pe valorificarea momentelor de maxim succes, mândrie și glorie din experiența părinților, considerându-le fundamentul și inspirația pentru succesele viitoare; succesele trecute care sunt conștientizate sunt amplificate și anticipate în succese viitoare. De aceea, în grupurile de educație parentală discuțiile sunt centrate către identificarea de către părinți a acelor succese legate de educația propriilor copii, de identificare a calităților proprii și ale copiilor și a modului cum aceste calități au dus la succesele menționate.

Fructificarea legăturii dintre viziunea pozitivă și acțiunea pozitivă

Rolul educației parentale este acela de a crea viziunea pozitivă (despre oameni, instituții, comunitate, despre copii etc.), căci aceasta constituie resursa de energie și un motor pentru acțiunea pozitivă; o educație completă axată pe viziunea pozitivă stimulează creativitatea și transformarea părinților și a interacțiunilor inițiate de aceștia în relația cu propriii copii. Cu cât sunt mai pozitive întrebările pe care le punem în cadrul întâlnirilor, cu atât obținem o schimbare socială mai rapidă și mai de succes. Astfel, familia se va deplasa în direcția pe care o studiem.

Crearea unei relații de parteneriat între educator și părinți

Acest tip de relație stimulează interacțiunile, participarea și atitudinea pozitivă față de ceilalți părinți participanți la întâlnirile de grup și față de educatorul parental, care este văzut că o resursă și ca un ghid și le mărește încrederea părinților în propria lor experiență prin crearea condițiilor de valorizare a acestei experiențe de către ceilalți participanți la grup.

Principiul procesului paralel în educație parentală

Este foarte important de subliniat faptul că exercițiile, atitudinea pozitivă de la întâlniri trebuie să fie încurajate în comportamentul părinților față de copii, parteneri sau alte persoane din jurul copiilor.

Principiul constructionist în educația parentală

Mediul familial este o construcție a membrilor mediului respectiv în funcție de cunoștințele, credințele și ideile acestora. Aplicarea acestui principiu în grupurile de educație parentală ne stimulează să încurajăm părinții să examineze, să exploreze modelele mentale pe care le au despre familie. De aceea, exploatarea acestei perspective ne ajută să înțelegem că ideile, credințele, reprezentările pe care le au membrii despre propria familie devin o realitate a acestui mediu.

Principiul simultaneității

Întrebările adresate părinților în timpul cursurilor de educație parentală îi condiționează să gândească în termenii utilizați în exprimarea acestor întrebări; de exemplu, dacă întrebăm părinții ce probleme au cu partenerii sau în relațiile cu copiii lor, în mod automat îi condiționăm să gândească și să exprime această logică a problemelor, chiar dacă inițial nu se gândeau la aceste lucruri; îi condiționăm să se gândească la probleme, iar interacțiunile de genul acesta fac ca aceste atitudini negative să se accentueze.

Principiul poetic

Construirea și reconstruirea permanentă a mediului familial, la fel cum un poem poate fi interpretat și reinterpretat astfel încât la fiecare reinterpretare a sa să ofere noi semnificații. Cu alte cuvinte, familia (și implicit stilul de educație a copiilor) se schimbă după cum se schimbă poveștile, interpretările proprii despre familie. De aceea, limbajul pe care-l utilizăm în discurs este foarte important.

Principiul anticipării

Imaginile, ideile, speranțele membrilor familiei despre viitor ghidează comportamente și acțiunile membrilor familiei care conduc la apariția acestui viitor. Imaginile pozitive legate de viitor conduc la acțiuni pozitive, iar cele negative conduc la acțiuni, comportamente negative.

Principiul perfecționismului social

Familia se manifestă într-un determinism răsturnat, adică nu se gândește un raport cauză-efect, ci invers; astfel, stabilirea unor obiective de către părinți determină de fapt cauzele care pot produce acele efecte așteptate; dacă părintele dorește să dezvolte comportamente pozitive la copil, atunci caută acele cauze care pot produce acele efecte așteptate, implicându-l pe copil în construirea și dezvoltarea acelei viziuni.

Principiul participării

Construirea unei viziuni de succes trebuie să fie realizată prin participarea și implicarea tuturor părților, cu alte cuvinte dacă în acea viziune este inclus copilul, și el trebuie să participe la acest proces, fiind un exercițiu de negociere prin consens.

MONITORIZAREA PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ APRECIATIVĂ

Monitorizarea educatorilor parentali formați și a cursurilor cu părinții pe care aceștia le susțin se realizează prin intermediul platformei online www.qie.ro

În etapa de pregătire teoretică, pentru fiecare dintre educatorii parentali se creează și se activează un cont de acces pe platforma online. Autentificarea cu acest cont, le permite educatorilor parentali, ca în etapa în care susțin cursurile cu părinții să înregistreze pe platformă următoarele date:

- Planificarea sesiunilor (se realizează un calendar, în care să figureze data la care susține fiecare dintre cele 8-10 întâlniri ale cursului de educație parentală);
- Datele de identificare ale părinților (nume, prenume, data nașterii, date de contact, date privind situația socio-economică, nivelul de studii etc);
- Date privind copiii părinților participanți la curs (numărul de copii, vârsta);
- Prezența părinților la curs (pentru fiecare întâlnire planificată, se bifează părinții prezenți);
- Evaluările părinților privind cursul;

Astfel, platforma online www.qie.ro permite monitorizarea în timp real, la nivel național, a educatorilor parentali activi, a cursurilor care se află în desfășurare, a părinților participanți și a copiilor impactați și a feedback-urilor cu privire la desfășurarea cursurilor.

EFECTELE PROGRAMULUI DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

APRECIATIVĂ

În cadrul Studiului „Optimizarea strategiilor de recrutare a părinților și de consolidare a practicilor parentale dezvoltate în timpul cursurilor de educație parentală”, (Cojocaru & Cojocaru, 2011) realizat în cadrul Proiectului „Centrul pentru Copilărie și Parentalitate”, implementat de Holt România-Filiala Iași, cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în România, sunt prezentate următoarele efecte ale cursurilor asupra părinților participanți:

- Schimbarea modului în care este gestionată ponderea controlului parental versus susținerea afectivă;
- Eficientizarea procesului de comunicare cu copilul prin îmbunătățirea abilităților de ascultare ale părinților și creșterea disponibilității de a-și asculta copiii;
- Creșterea disponibilității părintelui de a asculta necondiționat problemele copilului și de a-l stimula pe acesta să povestească experiențele semnificative pentru el, nu doar cele ce fac referire la școală;
- Creșterea competențelor reflexive ale părinților și a capacității de autocontrol în situații critice (părinții încep să conștientizeze situațiile conflictuale și să aplice, înainte de a acționa nepotrivit, o parte dintre tehnicile învățate pentru controlul stresului și al furiei);
- Transferarea tehnicilor învățate din sfera strict parentală în sfera relațiilor conjugale și chiar sociale (de exemplu, părinții participanți încep să folosească tehnica „mesajul de tip eu” atât în comunicarea cu partenerul de viață, cât și în comunicarea cu vecinii);
- Pozitivarea procesului de disciplinare a copilului prin înlocuirea tehnicilor de disciplinare, ce fac apel la pedeapsa fizică, cu tehnici mai prietenoase pentru copil (de exemplu, explicația acompaniată de descrierea sentimentelor de nemulțumire a părinților față de comportamentul copilului);
- Creșterea încrederii în sine ca rezultat al interacțiunii cu ceilalți participanți, într-un context în care se pune accent pe valorificarea experiențelor pozitive. De asemenea, dat fiind faptul că programul de educație parentală este o formă de intervenție de grup, participanții au posibilitatea de a se sprijini și sfătui unii pe ceilalți, lucru care le accentuează sentimentul că sunt utili;
- Dezvoltarea de abilități și competențe noi. Deseori părinții acționează într-o manieră mai puțin sănătoasă pentru propriul copil, nu pentru că sunt părinți răi, ci mai degrabă pentru că nu cunosc alte modalități în care ar putea proceda.

Potrivit „Raportului privind impactul educației parentale asupra părinților și copiilor” (2013), elaborat în urma cercetării realizate în cadrul proiectului „Developing the Local Network of Parent Educators”, de către Asociația HoltIS cu finanțare din partea Reprezentanței UNICEF în România, efectele cursurilor asupra părinților participanți sunt:

- Creșterea preocupării părinților atât pentru auto-îngrijire, cât și pentru îngrijirea copiilor;
- A crescut timpul petrecut cu copiii și gradul de implicare a părinților în diverse activități cu copiii, inclusiv în activitățile de pregătire a temelor și de sprijin pentru realizarea sarcinilor școlare;
- Creșterea frecvenței interacțiunilor părinților cu școala, ca urmare a faptului că educatorii parentali erau cadre didactice;
- Creșterea gradului de apropiere și calitatea comunicării dintre părinți și reprezentanții școlii (educatorii parentali și alte cadre didactice);
- Integrarea părinților de etnie romă în grupul părinților de etnie română, fapt ce constituie o premisă favorabilă pentru integrarea părinților romi în comunitatea și apropierea lor de școală;
- Creșterea capacităților părinților de a construi rețele de sprijin, de a crește frecvența și calitatea interacțiunilor dintre ei, de a dezvolta circuite de solidaritate care se pot extinde la nivelul comunității.

BIBLIOGRAFIE

Cojocaru, Ș., Cojocaru, D., (2011). Educația Parentală în România [Parent Education in Romania], Bucharest.

Cojocaru, Ș., Cojocaru, D., (2011). Optimizarea strategiilor de recrutare a părinților și de consolidare a practicilor parentale dezvoltate în timpul cursurilor de educație parentală [Optimising strategies for recruiting parents and strengthening the parenting practices developed during parent education courses]. Bucharest.

Holt România (2010), Cum să devenim părinți mai buni-Ghidul părintelui [How to become better parents – A guide for parents] – Vol. 2, Iași: Expert Projects.

Holt România (2010), Cum să devenim părinți mai buni-Ghidul părintelui [How to become better parents – A guide for parents] – Vol. 3, Iași: Expert Projects.

Holt România (2010), Cum să devenim părinți mai buni-Manualul educatorului parental [How to become better parents – The parent educator's handbook] – Vol. 3, Iași: Expert Projects.

Holt România (2013), Cum să devenim părinți mai buni-Manualul educatorului parental [How to become better parents – The parent educator's handbook] – Vol. 4, Iași: Expert Projects.

HoltIS, (2013), Raportul privind impactul educației parentale asupra părinților și copiilor [Report regarding the Impact of Parent Education on Parents and Children], developed based on the research conducted as part of the „Developing the Local Network of Parent Educators” project, with funding from UNICEF in Romania.

Yballe L.&O'Connor D., 2000, Appreciative pedagogy. Journal of Management Education, 24 (4): 474-483.